

ABSTRAKT

Ekleziologie Tomáše Bavorovského († 1562)

Jaroslav Havrlant

Kazatel a spisovatel Tomáš Bavorovský je dosud nezpracovanou osobností české renesance. Je představitelem církve věrné Římu těsně před ukončením Tridentského koncilu a příchodem jezuitů do Prahy. Pro výzkum jeho ekleziologických postojů vznikla tato práce, jež je rozdělena do pěti hlavních kapitol. První tři se zabývají historickou problematikou, ať už se jedná o obecné dějiny, život či dílo kazatele, další se zaměřují na jeho pojetí církve a Božího království.

První kapitola nejprve představuje specifika české reformace, která se lišila od sousedních evropských zemí svojí husitskou tradicí a utrakvistickou církví. Tomáš Bavorovský žil a působil zejména v katolických městech jižních a západních Čech (Bavorov, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Plzeň). Proto následuje stručný popis jejich náboženských dějin.

Druhá kapitola o Tomášovi Bavorovském začíná částí popisující druhý život kazatele. Chronologicky představuje spisovatele, kteří o kazateli něco napsali. V 19. století se Bavorovský stal poměrně čteným autorem, ale století následující na tuto osobnost pozapomnělo. Tomáš Bavorovský se narodil jako syn rychtáře v Bavorově. Není známé, kde studoval a zda získal vysokoškolský titul. Nejprve působil v Jindřichově Hradci, pak přešel do Plzně, kde se stal farářem a arcijáhnem. Zde proslul zejména svými postními kázáními. Krátce nato jej Vilém z Rožmberka získal pro kostel v Českém Krumlově, kde Bavorovský jako představený jihočeských duchovních řídil reformu zdejší církve. Roku 1558 se stal děkanem svatovítské kapituly v Praze, ale po třech letech se pro nemoc úřadu vzdal. Zemřel v Plzni roku 1562 jako zdejší arcijáhen.

Třetí kapitola popisuje dílo Tomáše Bavorovského a jeho historické souvislosti. První jeho kázání byla otištěna v překladu Hoffmeisterovy postily do češtiny (Prostějov 1551) v úpravě Jana Straněnského. Roku 1552 následují postní *Kázání o svatém pokání a Rozjímání o umučení Páně*. Nejrozsáhlejší je *Postila česká* (Olomouc 1557) obsahující homilie na neděle a některé svátky celého liturgického roku. Posledním dílem je teologický

traktát *Zrcadlo onoho věčného života*, kterým Bavorovský hájil posmrtný život v nebi a kult svatých.

Nejdelším oddílem studie je čtvrtá kapitola: *Pastorální pojetí Božího království*. Zde se dostáváme k vlastní Tomášově ekleziologii. Členění kapitoly respektuje osu jeho hlásání: představení cíle – doporučení prostředků k jeho dosažení – varování před překážkami. V této kapitole tedy nejprve představíme Tomášovo pojetí Božího království i církve a pokusíme se vyjádřit, jak mohl chápat vztah mezi nimi. K tomu nám poslouží statě o známkách církve a jejich dalších aspektech. Druhá část se věnuje prostředkům, které vedou ke spáse (milost, plodná víra, svátosti a skutky zbožnosti). A třetí se zabývá dvěma mocnostmi, královstvím ďáblovým a královstvím tohoto světa, z nichž pocházejí největší překážky a pokušení k dosažení Božího království.

Pátá kapitola má za úkol v hrubých rysech porovnat pojetí církve Tomáše Bavorovského s pohledy administrátora pražského arcibiskupství Jindřicha Scribonia a františkána Jana Chyšského. Zároveň Tomáše řadí do v jeho době širokého proudu křesťanství, který se inspiroval v biblickém humanismu a sympatizoval s jeho představiteli, Erasmem Rotterdamským, sv. Johnem Fisherem a dalšími. Tomáš sice horlivě hájil katolické učení, ale přitom se vyhýbal některým otázkám (papežský primát, celibát, odpustky, očistec...). Církev byla pro něj nutným prostředkem k dosažení Božího království; církvev a království rozlišoval, ale neodděloval. Disertační práce objevila v Tomášově ekleziologii celkem moderní pohled na teologii Božího království a z toho plynoucí pozitivní pastorační zaměření na člověka a jeho spásu.